

2025-11-19

TJÄNSTESKRIVELSE

Dnr: KFKS-2025-00939

Yttrande över remiss från Energimyndigheten: Förslag till riksintresseanspråk för drivmedelsdepåer och energihamnar för energidistribution av drivmedel och bränslen

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Kommunstyrelsen antar förslag till yttrande över remissen ”Förslag till riksintresseanspråk för drivmedelsdepåer och energihamnar för energidistribution av drivmedel och bränslen” i enlighet med bilaga 7 till tjänsteskrivelsen daterad den 19 november 2025.
2. Kommunstyrelsens beslut justeras i omedelbar anslutning till sammanträdet.

Sammanfattning av ärendet

Energimyndighetens förslag till riksintresseanspråk för drivmedelsdepåer och energihamnar för energidistribution av drivmedel och bränslen är ute på samråd. Miljö- och stadsbyggnadsnämnden har lämnat synpunkter till förslag på yttrande som ska beslutas av kommunstyrelsen. Nacka kommun berörs främst av aktuellt förslag om riksintresseanspråk kopplat till Bergs oljehamn och depå, vid Bergs gård. Inför ett eventuellt beslut om utpekande av riksintresseanspråk av Energimyndigheten kommer ytterligare underlag tas fram i form av motiv för utpekandet, kartor, värdebeskrivning och redogörelse av samrådet. Energimyndighetens riksintresseanspråk är inte rättsligt bindande men är vägledande för den beslutande myndigheten som i ett granskningsyttrande anger statens åsikt i frågan om bedömningen kring mark- och vattenanvändningen.

Nacka kommun föreslås lämna yttrande som är starkt kritiskt till Energimyndighetens förslag utifrån i huvudsak följande. Ett riksintresse avseende Bergs oljehamn och depå med tillhörande skyddsområden skulle innebära avsevärda negativa konsekvenser kopplat till Nackas stadsutveckling i Bergs gård, Centrala Nacka och Sickla. Om verksamheten där skulle fortsätta skulle det medföra negativa konsekvenser för de människor som bor och vistas där utifrån säkerhetsrisker men även risker för miljön. Dessutom finns ett förliknings- och arrendavtal med Circle K som innebär att hela anläggningen inklusive hamnen enbart ska vara inriktad på avveckling från och med den 1 januari 2034. Nacka

kommun kommer, enligt avtalet, tillträda området från och med 1 januari 2037. Depå- och hamnverksamheten kommer således att upphöra och det är reglerat. Det föreligger därmed inga skäl att ange detta som riksintresse då det ska avvecklas. Tidigare utredningar visar på att det finns kapacitet trots nedläggning av Bergs oljedepå. Området är en del i Nacka kommuns fullgörande av avtalet, med bland annat staten, kring utbyggnationen av tunnelbanan till Nacka. Det är orimligt att staten å ena sidan ingår avtal där en grundförutsättning, tydligt känd för parterna, att Nacka kommun ska bygga bostäder, för att en annan myndighet omöjliggöra detta genom att på platsen ange riksintresse.

Ärendet

Ärendets beredning

Energimyndighetens förslag till riksintresseanspråk för drivmedelsdepåer och energihamnar för energidistribution av drivmedel och bränslen är ute på samråd. Synpunkter ska ha inkommit till Energimyndigheten senast den 18 december 2025. Nacka kommun är inte remissinstans men önskar yttra sig över remissen. Remissen har behandlats på miljö- och stadsbyggnadsnämndens sammanträde den 12 november 2025. Miljö- och stadsbyggnadsnämnden beslutade att överlämna synpunkter på remissen till kommunstyrelsen.

Ärendet har beretts av enheten för strategisk stadsutveckling och juridik- och kanslienheten tillsammans med planenheten och enheten för strategiskt klimat- och miljöarbete.

Bakgrund

Energimyndigheten är ansvariga för att peka ut riksintresseanspråk för mark- och vattenområden som är särskilt lämpliga för energiproduktion och energidistribution. Regeringen har gett Energimyndigheten i uppdrag att ta fram nya riksintressen för energi senast till 25 mars 2026. Energimyndighetens förslag till riksintresseanspråk för drivmedelsdepåer är ute på samråd med sista svarsdag den 18 december 2025. Nacka kommun är inte remissinstans utan har informerats om att länsstyrelserna i stället ombetts att sammanställa alla kommuners synpunkter. Mot bakgrund av vikten av förslagen för Nacka kommun har man i samråd med Länsstyrelsen i Stockholm kommit fram till att Nacka kommun lämpligen yttrar sig direkt till Energimyndigheten och endast skickar yttrandet för kännedom till länsstyrelsen.

Nacka kommun berörs främst av aktuellt förslag om riksintresseanspråk kopplat till Bergs oljehamn vid Bergs gård.

Energimyndighetens förslag i korthet

Under samrådstiden ges tillfälle att inkomma med yttrande över Energimyndighetens förslag till riksintresseanspråk för drivmedelsdepåer och energihamnar för energidistribution av drivmedel och bränslen. Myndigheten har uppgivit att de gärna tar

emot synpunkter på sektorsbeskrivningen inklusive kriterierna, den generella värdebeskrivningen och de specifika områdena.

Energimyndigheten bedömer att mark- och vattenområdena för samtliga större regionala energiamnär och depåer för flytande drivmedel, råolja och bränslen bör bli utpekade som ett riksintresseanspråk för energidistribution enligt 3 kap. 8 § andra stycket miljöbalken.

Värdebeskrivningen för riksintresseanspråken ska bland annat tjäna som planeringsunderlag för den kommunala fysiska planeringen enligt plan- och bygglagen samt för Länsstyrelsens och övriga myndigheters handläggning av ärenden där riksintressen enligt 3 kap. miljöbalken ska tillämpas. Bakgrunden till utpekandet av riksintresseanspråken är den sektorsbeskrivning med tillhörande sektorsspecifika kriterier som Energimyndigheten har tagit fram och skickats på samråd.

Efter samrådet kommer Energimyndigheten att överväga alla synpunkter som inkommit i yttrandena och göra eventuella justeringar i förslaget till riksintresseanspråk. Inför ett eventuellt beslut om utpekande av riksintresseanspråk av Energimyndigheten kommer ytterligare underlag tas fram i form av motiv för utpekandet, kartor, värdebeskrivning och redogörelse av samrådet. I värdebeskrivningen för respektive riksintresseanspråk kommer myndigheten på ett mer utförligt sätt redogöras för vad som skulle innebära påtaglig skada på eller å andra sidan synergieffekter för riksintresseanspråken.

Energimyndighetens riksintresseanspråk är inte rättsligt bindande men är vägledande för den beslutande myndigheten som i ett granskningsyttrande anger statens åsikt i frågan om bedömningen kring mark- och vattenanvändningen. Det är först vid en prövning om ändrad markanvändning som ett riksintresseanspråk får betydelse och där rättsliga beslut fattas utifrån någon av de lagar som ska tillämpa hushållningsbestämmelserna. Det kan exempelvis ske genom beslut enligt plan- och bygglagen eller miljöbalken.

Följande kriterier har använts vid utpekandet av riksintresseanspråk för *drivmedelsdepåer*, där minst ett av kraven ska vara uppfyllt:

- Mark- och/eller vattenområdet eller anläggningen är viktig för energiöverföringen i ett internationellt perspektiv.
- Mark- och/eller vattenområdet innebär ett strategiskt läge för energidistribution.
- Mark- och/eller vattenområdet har stor betydelse för att stärka totalförsvaret.
- Mark- och/eller vattenområdet är särskilt viktigt för drivmedels- och bränsledistribution nationellt eller regionalt.

Energimyndigheten har för avsikt att göra en översyn av kriterierna för utpekande av riksintresseanspråk för *energidistribution* inom överskådlig framtid. Det nuvarande utpekandet som tills vidare har samma status som tidigare utgår ifrån följande kriterier vid urvalet. För att vara av riksintresse ska samtliga ska-krav vara uppfyllda och minst ett av bör-kraven:

Ska-krav:

- Riksintressen för energiproduktion utgörs av ett mark- och/eller vattenområde eller anläggning som är viktigt för energioverföringen i ett nationellt och/eller internationellt perspektiv,
- Mark- och/eller vattenområdet innebär ett strategiskt läge för energidistribution,
- Mark- och/eller vattenområdet har stor betydelse för försörjningstryggheten.

Bör-krav:

- Mark- och/eller vattenområdet eller anläggningen ansluter till befintliga eller planerade anläggningar angivna som riksintressen för energiproduktion eller till stora användare som bidrar med stabilitet till elsystemet.
- Mark- och /eller vattenområdet är särskilt viktigt för drivmedels- och bränsledistribution.
- Mark- och/eller vattenområdet möjliggör för omställning till ett förnybart energisystem.

Energimyndighetens underlag finns att läsa dess helhet i bilaga 4-6. Nedan redogörs för några av de delar som är av särskilt intresse.

Energihamnarna och depåernas betydelse för samhällsviktig verksamhet

Depåerna och energihamnarnas infrastruktur gör det möjligt att drivmedelsförsörja samhällsviktig verksamhet för transporter och reservkraft. Samhällsviktig verksamhet har begränsade möjligheter att på egen hand lagerhålla drivmedel. Respektive depå ort försörjer tankstationer regionalt med drivmedel. Totalförsvaret har ett behov av att depåernas och energihamnarnas verksamhet fungerar under alla nivåer av störningar.

Det militära försvaret är beroende av att den civila drivmedelsförsörjningen fungerar effektivt. Försvarsmakten anskaffar sitt drivmedel från samma aktörer som försörjer den civila delen av försvaret.

Konflikter och synergier med andra sektorer

Den mark som används för energiproduktion- och distribution kräver olika specifika förutsättningar. För att hitta lämpliga platser för utbyggnation kan vissa områden helt behöva undvikas om den befintliga markanvändningen utgör konflikt. Det kan till exempel gälla totalförsvaret, naturområden, kulturområden eller rekreationsområden. I andra fall handlar det om att ta ut avstånd som upprättar säkerhet eller mildrar störningar från till exempel buller. Det är ändå oundvikligt att energiproduktion och distribution tar plats och syns i samhället. Därför är det viktigt att arbeta för att hitta lösningar så att olika intressen kan samexistera. Samexistens kan handla både om anpassningar av utbyggnationen och om anpassningar hos det motstående intresset. När samexistens mellan områden av riksintresse inte kan uppnås avgörs det i prövning enligt 3 kap. 10 § miljöbalken vilken användning som får företräde utifrån att det på lämpligaste sätt främjar en långsiktig hushållning med marken, vattnet och den fysiska miljön i övrigt.

Påverkansområde

Idag finns inga nationella riktlinjer för påverkansområde för olika typer av miljöfarliga verksamheter. Individuella utredningar per depå behöver göras om ny verksamhet ska planeras i närheten. Det finns sedan tidigare ett ställningstagande av statliga myndigheter gällande verksamhet med storskalig kemikaliehantering. Depåerna har storskalig kemikaliehantering, vilket innebär att närmare än 100 meter ifrån verksamhetens fastighetsgräns bör ingen etablering tillåtas för annat ändamål än industri, eller annan verksamhet eller bebyggelse där människor inte vistas under längre tid. För avstånd närmare än 250 meter bör risker närmare utredas och om särskilda skyddsåtgärder behövs för verksamheter som omfattar bostäder och platser där människor vistas längre tid.

Synpunkter från miljö- och stadsbyggnadsnämnden

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden beslutade på sammanträdet den 12 november 2025 att överlämna synpunkter på remissen till kommunstyrelsen. För synpunkterna i sin helhet se bilaga 2 till denna tjänsteskrivelse. Sammanfattningsvis föreslogs Nacka kommun framföra följande.

Ett riksintresse avseende Bergs oljehamn och depå med tillhörande skyddsområden skulle innebära avsevärda negativa konsekvenser kopplat till Nackas stadsutveckling i Bergs gård, Centrala Nacka och Sickla. Om verksamheten där skulle fortsätta skulle det medföra negativa konsekvenser för de människor som bor och vistas i där utifrån säkerhetsrisker men även risker för miljön. Miljö- och stadsbyggnadsnämnden föreslår kommunstyrelsen lämna yttrande som är starkt kritiska till Energimyndighetens förslag.

Bergs gård kan inte ses som ett isolerat område utan är en del i utvecklingen av den regionala stadskärnan och är viktig för såväl Nackas som regionens stadsutveckling. Området utgör en viktig del i de redan överenskomna avtalen om utbyggd tunnelbanan enligt Stockholmsförhandlingen. Frågan om bostäders lämplighet i närheten av Bergs oljehamn har prövats tidigare då regeringen 1983 godkände stadsplanen. Området har också funnits med i kommunens översiktsplan från 2002. Som ett led i den långsiktig planeringen för området har kommunen återupptagit programarbetet som avses att antas i december 2025. Avsikten är vidare att påbörja flera detaljplaner under 2026 för att kunna påbörja byggnation i området 2037 då Circle K sanerat och frånträtt marken. Det pågår också redan detaljplanarbeten i närområdet.

Förutom 5100 befintliga boenden finns även 3 650 arbetsplatser, 6 förskolor, 4 grundskolor och 6 gymnasieskolor. Totalt går nästan 4 000 barn i skolverksamheterna i området. Om oljedepån riksintresseförklaras och blir kvar innebär det betydande risker för de befintliga boende samt de verksamheter som finns i områdena, vilket bedöms oacceptabelt ur ett säkerhetsperspektiv.

Dessutom finns ett förliknings- och arrendeavtal med Circle K som innebär att hela anläggningen inklusive hamnen enbart ska vara inriktad på avveckling från och med den

1 januari 2034. Nacka kommun kommer, enligt avtalet, tillträda området från och med 1 januari 2037. Depå- och hamnverksamheten kommer således att upphöra och det är reglerat. Det föreligger därmed inga skäl att ange detta som riksintresse då det ska avvecklas.

Energimyndighetens kriterier är också snäva och det finns flera aspekter att väga in för denna plats som utgör ett strategiskt viktigt läge för att utveckla hela regionen. Det finns andra lokaliseringar som inte äventyrar människors säkerhet och möjlighet till ett fungerande vardagsliv. Myndigheten tar inte heller höjd för risker och påverkan på miljö- och klimatet av att depån är kvar.

Tidigare utredningar visar på att det finns kapacitet trots nedläggning av Bergs oljedepå. Det är dessutom orimligt att staten å ena sidan ingår avtal där en grundförutsättning, tydligt känd för parterna, att Nacka kommun ska bygga bostäder, för att en annan myndighet omöjliggöra detta genom att på platsen ange riksintresse

Stadsledningskontorets samlade bedömning och förslag till yttrande

Stadsledningskontoret instämmer i inkomna synpunkter och föreslår att kommunstyrelsens yttrande utgår från miljö- och stadsbyggnadsnämndens förslag med tillägg utifrån kommunstyrelsens övergripande perspektiv. Förslaget till yttrande i sin helhet framgår av bilaga 7 till denna tjänsteskrivelse. Bland annat har följande delar lagts till och ytterligare utvecklats.

Marken som berör Bergs Gård bedöms ha ett värde uppgående till över 5 miljarder kronor. Utöver detta så skulle ett riksintresse vid Bergs gård innebära att exploateringsersättningar inom Jarlaberg och Nacka Strand samt tunnelbaneersättningar inom Jarlaberg och Nacka Strand utebli för kommunen. Det är enorma summor som i slutändan riskerar att belasta Nacka kommuns skattekollektiv.

Mot bakgrund av fördyringar som uppkommit i arbetet med tunnelbanan gav regeringen under 2025 en förhandlare ett uppdrag med syfte att samla parterna för att komma överens om det fortsatta genomförandet. Det är således en angelägen fråga för staten att utbyggnaden av tunnelbanan kan fullföljas och det förutsätter att samtliga parter i avtalen ska kunna uppfylla sina åtaganden. Förhandlingarna har mynnat ut i att parterna har enats om ett nytt tilläggsavtal för att säkerställa färdigställandet av tunnelbanan till bland annat Nacka.

Statliga myndigheter måste ha en dialog och samverka så att statens agerade genom olika myndigheter är förenlig med varandra. Det är fullständigt orimligt att staten å ena sidan ingår avtal där en grundförutsättning, tydligt känd för parterna, är att Nacka kommun ska bygga bostäder på Bergs gård, för att staten sedan genom annan myndighet omöjliggöra detta genom att på platsen föreslå att det ska anges ett riksintresse med helt motsatt inriktning.

Det råder stor oklarhet kring hur risk för attack, med exempelvis drönare, mot denna typ av anläggning ska kunna bedömas och hanteras i nuläget. De riskutredningar som gjorts i samband med bebyggelseutvecklingen har enbart tagit höjd för olyckor men inga utredningar har gjorts kring hur en attack mot anläggningen skulle påverka. Mot bakgrund av omvärldsläget är det av än större vikt att verksamheten vid Bergs gård avvecklas utifrån säkerheten för de som redan bor där idag. Tidigare riskutredning från 2016 (SWECO Risk-sårbarhetsbedömning Bergs depå), som avser olyckor, visar också att delar av Djurgården samt Lidingö ingår i det riskområdet som påverkas vid en olycka, utifrån en radie om 2,5 km från oljedepån.

Nacka kommun kräver att staten genom Energimyndigheten tar ansvar för och säkerställer lämpligheten, genom utförlig utredning och bedömning av risker och konsekvenser, som det skulle innebära med stora mängder explosiva ämnen på aktuell plats där det redan finns befintliga bostäder och verksamheter. Lämpligen sker detta i form av en samlad säkerhets- och sårbarhetsanalys som uttryckligen inkluderar krig/terror/drönarscenarier, skyddsobjektfrågor och konsekvenser för närliggande stadsdelar. Detta ska jämföras med länsstyrelsens yttrande över Stockholms stads detaljplan för Centralstaden (Länsstyrelsen i Stockholms diarienummer 402-18906-2025) och skrivelse till regeringen kring så kallad katastrofrisk där det konstateras att en eventuell olycka med stora mängder explosiva ämnen skulle kunna få förödande konsekvenser. Som påtalats är det i nu aktuellt fall inte tillräckligt med att beakta risk för olycka utan behöver även innefatta riktade attacker mot denna typ av anläggning. Nacka kommun kräver därför att det genomförs utredning och bedömning av olika scenarier som sedan ska ställs i relation till rimlighet att ha verksamheten kvar.

Nacka kommun ställer sig kritisk till Energimyndighetens hantering av processen för riksintresseanspråk och anser att det saknas tillräcklig utredning och underlag för de ställningstaganden som görs. Med hänsyn till de effekter som ett utpekande av riksintresse i praktiken skulle få för Nacka kommun både sett i ett framtidsperspektiv men även för de nu boende i närområdet till Bergs hamn är det enligt Nacka kommuns uppfattning synnerligen anmärkningsvärt att i detta tidiga skede gå ut med en sådan bedömning. Att Energimyndigheten anger att de inför ett eventuellt beslut om utpekande av riksintresseanspråk kommer ta fram ytterligare underlag läker inte denna brist.

Redan i den rapport "Slutredovisning av uppdrag till Länsstyrelsen i Stockholms län att utreda Stockholmsområdets drivmedelsförsörjning (106-8521-2018)" som Länsstyrelsen tog fram 2019 och presenterade för dåvarande regering framgår att det finns andra strategiskt lämpliga lokaliseringar som inte äventyrar människors säkerhet. Ett riksintresseanspråk påverkar inte bara Nacka utan hela regionen. Om Nacka ska kunna bidra till regionens utveckling måste området vid Bergs gård fortsatt utvecklas för bostadsändamål. Det är inte rimligt att en plats med stor potential för regional stadsutveckling i stället reserveras för lagring av olja. Det framstår som att Energimyndigheten inte beaktat detta.

Det ska åter poängteras att statliga myndigheter måste ha en dialog och samverka så att statens agerande genom olika myndigheter är förenlig med varandra samt att myndigheterna sätter sig in i alla relevanta förutsättningar som råder. Detta särskilt när ett förslag som nu aktuellt lämnas där konsekvenserna för de boende och övriga i området är stora. Det ska nämnas att förslaget redan orsakat oro och medfört negativa konsekvenser. Nacka kommun förutsätter att Energimyndigheten kommer att ta hänsyn till detta i det fortsatta arbetet och är beredd på att ta ansvar för de effekter som nu aktuellt förslag riskerar att medföra. Det är också viktigt att staten är beredd och ta ett fullständigt ansvar för de ekonomiska konsekvenser som ett riksintressebeslut skulle föranleda, både gentemot Nacka kommun men också gentemot exploatörer, fastighetsägare, näringsliv, samhällsservice och privatpersoner som får påverkan på sin ekonomi och sina investeringar.

Ekonomiska konsekvenser

Ett beslut om riksintresse avseende Bergs oljehamn med tillhörande skyddsområden skulle innebära avsevärda negativa ekonomiska konsekvenser kopplat till Nackas stadsutveckling i Bergs gård, Centrala Nacka och Sickla. Förslag till beslut i detta ärende innebär dock inga direkta ekonomiska konsekvenser.

Konsekvenser för barn

Förslag till beslut nu innebär inga direkta konsekvenser för barn men om området vid Bergs oljehamn skulle pekas ut som riksintresse och verksamheten där skulle fortsätta bedöms det medföra negativa konsekvenser för de barn som bor och vistas där. Detta särskilt utifrån säkerhetsrisker som den typen av verksamhet visat sig innebära genom det förändrade omvärldsläget.

Konsekvenser för klimat och miljö

I förslaget från Energimyndigheten lyfts att för att hitta lämpliga platser för utbyggnation kan vissa områden helt behöva undvikas om den befintliga markanvändningen utgör konflikt. Det kan till exempel gälla naturområden, kulturområden eller rekreationsområden. I andra fall handlar det om att ta ut avstånd som upprättar säkerhet eller mildrar störningar från till exempel buller. För Bergs gård finns befintlig och planerad bostadsbebyggelse i direkt konflikt med drivmedelsdepå och energihamn där såväl buller, risk som föroreningsfrågor bidrar till negativa konsekvenser för klimat och miljö.

Förslag till beslut nu innebär inga direkta konsekvenser för klimat och miljö men en avveckling av oljeverksamheten och omvandling till tät, kollektivtrafiknära stadsbebyggelse bedöms bidra till positiva effekter för klimatet och miljön. Ett riksintresseanspråk för drivmedelsdepå vid Bergs gård bedöms motverka kommunens och regionens klimat- och miljömål

Handlingar i ärendet

Tjänsteskrivelse den 19 november 2025

Bilaga 1. Protokollsutdrag från miljö- och stadsbyggnadsnämndens sammanträde den 12 november 2025

Bilaga 2. Synpunkter från miljö- och stadsbyggnadsnämnden

Bilaga 3. Remissmissiv - Förslag till riksintresseanspråk för drivmedelsdepåer och energihamnar för energidistribution av drivmedel och bränslen

Bilaga 4. Sektorsbeskrivning för riksintresseanspråk för energiproduktion och energidistribution

Bilaga 5. Tabell över förslagen till riksintresseanspråk för drivmedelsdepåer och energihamnar för energidistribution av drivmedel och bränslen

Bilaga 6. Övergripande värdebeskrivning för riksintresse för drivmedelsdepåer och energihamnar för energidistribution av drivmedel och bränslen

Bilaga 7. Förslag till yttrande

Victor Kilén
Stadsdirektör
Stadsledningskontoret

Ann-Christin Rudström
Enhetschef
Enheten för strategisk stadsutveckling

Heléne Hill
Stadsutvecklingsdirektör
Stadsledningskontoret

Louise Hult
Stadsjurist
Juridik- och kanslienheten

Beslutet ska skickas till:

- Energimyndigheten
- Länsstyrelsen i Stockholm